

FEDERALE OVERHEIDSDIENST ECONOMIE,
K.M.O., MIDDENSTAND EN ENERGIE

N. 2005 — 2889

[C — 2005/11415]

20 OKTOBER 2005. — Koninklijk besluit met betrekking tot de oprichting en de organisatie van een Belgische markt voor de uitwisseling van energieblokken

VERSLAG AAN DE KONING

Sire,

Het koninklijk besluit dat wij aan Uwe Majesteit ter ondertekening voorleggen, heeft tot doel een reglementair kader vast te leggen voor Belgische markten voor de uitwisseling van energieblokken, te weten markten waarop transacties worden afgesloten met betrekking tot de verhandeling van elektriciteit die te leveren is door middel van injecties en/of afnames in de Belgische regelzone.

De juridische grondslag voor dit koninklijk besluit is gelegen in artikel 18, 3° van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt, overeenkomstig hetwelk de Koning, onverminderd de toepassing van de wet van 6 april 1995 inzake de secundaire markten, het statuut van en het toezicht op de beleggingsondernemingen, de bemiddelaars en beleggingsadviseurs, op gezamenlijk voorstel van de minister van Energie en de minister van Financiën na advies van de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas (CREG) en de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen (CBFA) en na beraadslaging in Ministerraad, de regels kan vaststellen betreffende de oprichting van, de toegang tot en de functionering van markten voor de uitwisseling van energieblokken.

De organisatie van een anonieme markt voor de uitwisseling van energieblokken is één van de maatregelen die de mededinging op het vlak van de elektriciteitshandel kan stimuleren. Het voordeel van een dergelijke markt is dat een gecentraliseerd platform ter beschikking wordt gesteld dat de handel in elektriciteit tussen kopers en verkopers toelaat. Voor de marktpelers vormt een dergelijke markt een alternatieve mogelijkheid ten opzichte van de bilaterale *over the counter* contracten om op korte termijn voldoende vermogenscapaciteit te vinden om hun bevoorradingsportefeuille op te vullen, om hun overtollige capaciteit te verkopen, of om aan hun evenwichtsverplichtingen te voldoen. Tevens leidt een dergelijke markt tot een transparante en representatieve prijszetting. Ten opzichte van het afsluiten van bilaterale *over the counter* contracten biedt een dergelijke markt daarenboven het voordeel van de anonieme en onafhankelijke verwerking van de orders en van het beheer van de financiële risico's, waardoor deze risico's voor de marktpelers in belangrijke mate worden verminderd.

Het koninklijk besluit heeft tot doel een reglementair kader uit te werken teneinde de initiatieven voor de ontwikkeling van markten voor de uitwisseling van elektriciteit die te leveren is door middel van injecties en/of afnames in de Belgische regelzone, te begeleiden. In België wordt, zowel door de bevoegde autoriteiten als door de marktpelers, een minimum reglementering noodzakelijk geacht teneinde de betrouwbaarheid, de transparantie, de efficiëntie en de goede werking van een dergelijke markt te garanderen.

Het koninklijk besluit bevat zodoende de algemene basisbeginselen inzake de organisatie en het beheer van een dergelijke markt, de toegang ertoe en de werking ervan.

Een onderscheid moet worden gemaakt tussen, enerzijds, contracten die strekken tot een levering van elektriciteit en, anderzijds, afgeleide contracten die betrekking hebben op elektriciteit. In het eerste geval wordt elektriciteit louter als *commodity* verhandeld.

In het tweede geval kunnen de betrokken contracten financiële instrumenten uitmaken, in welk geval rekening zal moeten worden gehouden met de toepasselijke financiële reglementering. Overeenkomstig de nog om te zetten Richtlijn 2004/39/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende markten voor financiële instrumenten, tot wijziging van de Richtlijnen 85/611/EEG en 93/6/EEG van de Raad en van Richtlijn 2000/12/EG van het Europees Parlement en de Raad en houdende intrekking van Richtlijn 93/22/EEG van de Raad, omvat het begrip financieel instrument alle op een markt verhandelde opties, futures en andere afgeleide instrumenten betreffende grondstoffen, ongeacht of deze grondstoffen fysiek worden geleverd.

Het koninklijk besluit bevat enkel een regeling voor de markten waarop elektriciteit als *commodity* wordt verhandeld. De ervaring met gelijksoortige markten leert dat alvorens een markt van afgeleide producten te starten, de markt van producten waarop de afgeleide producten betrekking hebben voldoende liquide moet zijn, zodat een markt van afgeleide producten meestal pas in een tweede fase wordt georganiseerd. Een markt in afgeleide producten met betrekking tot elektriciteit zal in een later stadium aan een aangepaste financieelrechtelijke omkadering moeten worden onderworpen, uit te vaardigen op grond van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten, die waarborgt dat België de

internationale standaarden in verband met de regulering en het toezicht door de CBFA op dergelijke markten respecteert. Om deze reden bepaalt het koninklijk besluit in artikel 4, § 3 dat dit besluit geen afbreuk doet aan de regels bepaald door en krachtens de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten.

In het licht van de algemene bevoegdheid van de CREG om, overeenkomstig artikel 31 van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt, toe te zien op de naleving van voornoemde wet en diens uitvoeringsbesluiten, rapporteert de marktbeheerder jaarlijks aan de CREG over de werking van de markt, maakt hij eventuele beslissingen waarbij de toelating als deelnemer wordt geweigerd of waarbij een disciplinaire sanctie wordt opgelegd over aan de CREG en brengt de marktbeheerder de onregelmatigheden waarvan hij kennis zou hebben ter kennis van de CREG en de minister. Het toezicht van de CREG impliceert ook dat zij kan inspringen wanneer producten op de markt zouden worden geïntroduceerd die marktmanipulaties toelaten.

Inzake de organisatie en het beheer van de markt bevat dit koninklijk besluit in de eerste plaats bepalingen met betrekking tot de marktbeheerder. Teneinde de nodige garanties te bieden op het vlak van de onafhankelijkheid, de bekwaamheid en de financiële draagkracht van de marktbeheerder onderwerpt artikel 3 van het koninklijk besluit de marktbeheerder aan een vergunningsplicht. De vergunning wordt door de minister toegekend indien de onderneming die om een vergunning verzoekt, voldoet aan een aantal voorwaarden wat betreft onder meer zijn rechtsvorm, zijn financiële middelen, zijn aandeelhoudersstructuur, zijn bestuur en zijn organisatie. Artikel 5 van het koninklijk besluit legt de minimale verantwoordelijkheden en de bevoegdheden van de marktbeheerder vast. De marktbeheerder staat in hoofdzaak garant voor de niet-discriminatie en de transparantie op het vlak van de toegang tot de markt, voor de regelmatige en goede werking van de transacties op de markt waarvan hij beheerder is en voor de naleving door de deelnemers van de marktverplichtingen. Essentieel voor de goede werking van de markt en de bescherming van de deelnemers is ook de aanwezigheid van een verrekenings- en vereffeningssysteem ten einde de financiële risico's voor de marktbeheerder en de deelnemers te beperken. Dit verrekenings- en vereffeningssysteem moet voldoende waarborgen bieden voor de bescherming van de belangen van de deelnemers en de goede werking van de markt.

Het koninklijk besluit bevestigt in artikel 5, § 2 de mogelijkheid voor de marktbeheerder om, onder zijn toezicht, sommige van zijn taken aan derden toe te vertrouwen. Een dergelijk beroep op derden moet hoe dan ook gebeuren mits de garantie dat de vertrouwelijkheid van confidentiële of commercieel gevoelige informatie voldoende beschermd blijft. Bijgevolg kan een dergelijk beroep op derden slechts worden toegelaten indien de medecontractanten van de marktbeheerder geen producenten, leveranciers of tussenpersonen zijn, tenzij de toevertrouwde diensten geen toegang verlenen tot vertrouwelijke of commercieel gevoelige informatie van de deelnemers.

Het spreekt vanzelf dat de marktbeheerder de redelijke maatregelen moet treffen om de continuïteit en regelmatigheid bij het uitvoeren van zijn taken te bevorderen en te dien einde passende en evenredige systemen, middelen en procedures moet voorzien. Wanneer de marktbeheerder een beroep doet op derden voor de uitvoering van operationele taken die van kritiek belang zijn voor een continue en bevredigende dienstverlening aan de deelnemers, moet de marktbeheerder redelijke maatregelen nemen om het operationele risico niet onverantwoord te vergroten.

Het koninklijk besluit voorziet, in het licht van een één gemaakte elektriciteitsmarkt, in de mogelijkheid tot koppeling van de Belgische markt aan de soortgelijke markten in de buurlanden via de impliciete veiling van de capaciteit of een deel ervan op de interconnecties met de buurlanden op de Belgische markt en op de andere gekoppelde markten. De koppeling van markten zal de liquiditeit op de Belgische markt bevorderen en is een middel om de interconnectiecapaciteit optimaal te gebruiken. Een impliciet veilingsmechanisme via een elektriciteitsbeurs is een niet-discriminerend marktconform mechanisme om interconnectiecapaciteit toe te wijzen zoals bedoeld in de Richtlijn 2003/54/EG van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2003 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en houdende intrekking van Richtlijn 96/92/EG en in de Verordening (EG) nr. 1228/2003 van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2003 betreffende de voorwaarden voor toegang tot het net voor grensoverschrijdende handel in elektriciteit.

Krachtens artikel 6 van het koninklijk besluit mag, indien de markt gekoppeld wordt aan gelijkaardige markten in de buurlanden, onverminderd de toepassing van de bepalingen inzake verbindingen met buitenlandse netten voorgeschreven door het koninklijk besluit van 19 december 2002 houdende een technisch reglement voor het beheer van het transmissienet van elektriciteit en de toegang ertoe en onverminderd de bevoegdheden van de commissie overeenkomstig voornoemd koninklijk besluit, de marktbeheerder in opdracht van de netbeheerder de methodes voor de toekenning van de beschikbare capaciteit voor de uitwisselingen met de buitenlandse netten uitvoeren, op voorwaarde dat dit op transparante, niet-discriminatoire wijze geschiedt.

De uitvoering van de methodes voor de toekenning van de beschikbare capaciteit voor de uitwisselingen met de buitenlandse netten door de marktbeheerder, veronderstelt dat de netbeheerders van de landen waarvan de markten gekoppeld zijn zelf op passieve wijze deelnemen aan hun markt voor het aan die markt toegewezen gedeelte van de interconnectiecapaciteit.

Anonimiteit tussen de marktspelers behoort tot de essentie van de markt. Om deze reden legt artikel 7 van het koninklijk besluit een confidentialiteitsverplichting op aan de marktbeheerder, diens vertegenwoordigers en diens personeel inzake vertrouwelijke of commercieel gevoelige informatie.

Voor wat betreft de uitwerking van de nadere regels inzake de werking en organisatie van de markt is ervoor geopteerd in dit koninklijk besluit niet nauwgezet alle regels betreffende de werking van de markt op te nemen, maar aan de marktbeheerder de bevoegdheid te laten om het marktreglement voor te stellen en de marktprocedures op te stellen. Deze is immers het best geplaatst om de regels inzake de praktische en technische werking van de markt uit te werken.

Deze werkwijze heeft ook als voordeel dat de bijzondere regels inzake de werking van de markt snel kunnen worden aangepast rekening houdend met de noden van de praktijk, de evoluties in de sector, zowel op nationaal als op internationaal vlak, en met de nodige harmonisatie met de omliggende markten in het kader van de markt koppeling. Artikel 8 van het koninklijk besluit, dat aan de marktbeheerder of de onderneming die een aanvraag tot vergunning als marktbeheerder heeft ingediend, de bevoegdheid geeft om een voorstel van marktreglement en de marktprocedures op te stellen, bepaalt dat het marktreglement en de wijzigingen daaraan moeten worden goedgekeurd door de minister, na advies van de CREG en de CBFA. De marktprocedures moeten ter informatie worden meegedeeld aan de minister, aan de CREG en aan de CBFA. Tevens bepaalt artikel 8 van het koninklijk besluit welke algemene regels het marktreglement ten minste moet bevatten.

De Minister kan te allen tijde wijzigingen aan het marktreglement opleggen.

Als basisprincipe voor de toegang tot de markt bepaalt artikel 9 van het koninklijk besluit dat de toegang is voorbehouden aan de deelnemers die hiertoe een deelnemerscontract moeten afsluiten met de marktbeheerder en die moeten voldoen aan de voorwaarden zoals bepaald in het marktreglement. De marktbeheerder gaat na of de betrokkene voldoet aan deze voorwaarden en beslist over diens toelating als deelnemer. De marktbeheerder kan de toelating van een deelnemer tot de markt slechts weigeren indien de deelnemer niet voldoet aan één of meerdere van de toelatingsvoorwaarden opgenomen in het koninklijk besluit, het marktreglement of de marktprocedures. De marktbeheerder kan de toegang tot de markt schorsen of opheffen indien de deelnemer in gebreke blijft te voldoen aan de aan hem door het koninklijk besluit of de marktregels opgelegde verplichtingen.

De basisregels voor de werking van de markt zijn vervat in de artikelen 10 en volgende van het koninklijk besluit. De basisgedachte die ten grondslag ligt aan de werking van de markt is dat de marktbeheerder een marktplatform ter beschikking stelt waar vraag en aanbod elkaar op anonieme wijze kunnen ontmoeten. De marktbeheerder treedt zodoende enkel op als marktfacilitator en is geen tussenpersoon in de zin van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt. Aangezien het essentieel is dat de anonimiteit van de deelnemers wordt gegarandeerd, is wel bepaald dat de marktbeheerder ten aanzien van elke deelnemer het globaal volume van elektriciteit voor de transacties die voor die deelnemer op de markt gesloten zijn, in eigen naam maar voor rekening van de betrokken deelnemer, nomineert. Dit veronderstelt dat hij een overeenkomst van toegangsverantwoordelijke afsluit met de netbeheerder, aangepast aan de bijzondere situatie van de marktbeheerder teneinde op een zo efficiënt mogelijke wijze de contractuele relatie tussen de netbeheerder en de marktbeheerder te regelen.

Teneinde de markttransparantie te bevorderen bepaalt artikel 13 van het koninklijk besluit dat de marktbeheerder op regelmatige basis de totale marktaanvraag en het totale marktaanbod, de prijzen en de geaggregeerde volumes publiceert overeenkomstig de bepalingen van het marktreglement en de marktprocedures.

Essentieel is ook dat de deelnemers worden beschermd tegen de financiële risico's van hun anonieme tegenpartij. Het koninklijk besluit bepaalt daarom dat de marktbeheerder of een andere onderneming, een systeem van financiële afwikkeling moet organiseren en dat de marktbeheerder of de andere onderneming garandeert dat de financiële verplichtingen verbonden met de op de markt afgesloten transacties tussen de deelnemers gehonoreerd worden. Teneinde de marktbeheerder of de onderneming die de financiële afwikkeling van de markt uitvoert in te dekken tegen het financiële risico van het in gebreke blijven van een deelnemer bepaalt artikel 15 van het koninklijk besluit dat de deelnemer een bankgarantie op eerste verzoek of een geldsom moet overhandigen aan de marktbeheerder of de onderneming die de financiële afwikkeling van de markt uitvoert, waarvan de omvang zal worden bepaald en dagelijks kan worden aangepast afhankelijk van het volume en de waarde van de gesloten transacties. De bepalingen inzake de financiële afwikkeling van de markt worden opgenomen in een contract te sluiten door de deelnemer met de marktbeheerder of, in voorkomend geval, met de onderneming die de financiële afwikkeling van de markt uitvoert.

Teneinde de integriteit van de markt te waarborgen wordt door artikel 16 van het koninklijk besluit aan de deelnemers de verplichting opgelegd om loyaal en billijk te handelen. Deze gedragsregel met algemene draagwijdte zal verder moeten worden gepreciseerd in het marktreglement.

Tot slot bevat het koninklijk besluit in de artikelen 17 en volgende een aantal bepalingen inzake toezicht en regelhandhaving op de markt. Teneinde de goede werking van de markt te verzekeren en de regelmatigheid van de transacties te waarborgen, worden aan de marktbeheerder toezichts- en opsporingsbevoegdheden toegekend. Tevens somt het koninklijk besluit de maatregelen en disciplinaire sancties op die de marktbeheerder kan opleggen ingeval een deelnemer zijn marktverplichtingen niet naleeft.

Het koninklijk besluit treedt in werking op de dag van de publicatie ervan in het *Belgisch Staatsblad*.

Wij hebben de eer te zijn,

Sire,

Van Uwe Majesteit
de zeer respectvolle
en zeer trouwe dienaars,
De Minister van Financiën,
D. REYNDERS
De Minister van Energie,
M. VERWILGHEN